

2023-01759 Ett nytt recept för matsystemet -Utvecklade prototyper för ett hållbart och hälsosamt matsystem

En riktad insats inom programmet Hållbara matsystem

Innehåll

1	Erbjudandet i korthet	3
2	Vad vill vi åstadkomma med finansieringen?	4
3	Vem riktar sig utlysningen till?	7
4	Vad finansierar vi?.....	8
4.1	Aktiviteter det går att söka finansiering för.....	8
4.2	Stödberättigande kostnader.....	8
5	Hur stort bidrag ger vi?.....	9
6	Förutsättningar för att vi ska bedöma ansökan.....	10
7	Bedömning av inkomna ansökningar	10
7.1	Vad bedömer vi?.....	10
7.2	Hur bedömer vi?	11
8	Beslut och villkor.....	11
8.1	Om våra beslut.....	11
8.2	Villkor för beviljade bidrag	11
9	Så här ansöker ni.....	12
10	Vem kan läsa ansökan?.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.

1 Erbjudandet i korthet

Med denna insats vill vi öppna upp för **prototypprojekt** utifrån idéer som genererats i Vinnovas mobiliserings- och lärinsats, som gradvis kan utveckla lösningar och i förlängningen bidra till systemförändring. En sådan systemförändring innebär en omställning hos till exempel producenter, förädlingsled, distributörer, handel, policyaktörer och konsumenter. Prototyperna ska göras med en systemansats för flera målgrupper, tillsammans med flera aktörer och adressera flera av de delar som utgör matsystemet. Prototyperna måste också koppla till tidigare framtagna systemanalys i Vinnovas mobiliserings- och lärinsats (systemkarta, aktörskarta, hävstänger mm).

Syftet med insatsen är att underlätta förändring, vägleda och skapa engagemang genom att tidigt testa och experimentera nya lösningar på identifierade utmaningar och hävstänger.

I den pågående satsningen *Ett nytt recept för matsystemet - Mobilisering* ser vi att det kommer att genereras värdefulla förslag till prototyper som går att testa. Denna nya utlysning är ett sätt att kunna ta insikter, idéer och samarbeten från insatsen vidare till ”verkstad”, vid sidan av den pågående satsningen ”Uppbyggnad av innovationsplattformar för ett hållbart matsystem”. En framgångsrik prototyp kan komma att forma innovationsprojekt under en framtida innovationsplattform.

Vinnova erbjuder **deltagande aktörer** i *Ett nytt recept för matsystemet - Mobilisering* att tillsammans med företag, forskningsorganisationer, regioner, myndigheter och/eller idéburna organisationer att delta i satsningen. Satsningen stödjer samverkansprojekt mellan flera av dessa aktörer. Deltagande aktörer i insatsen kan även söka i samverkansprojekt med externa parter

Projekt som finansieras kommer att testa och utveckla lösningar och förväntas visa på hinder och möjligheter och mobilisera mer resurser och aktivitet för att ställa om matsystemet till att bli mer hållbart och hälsosamt.

En relevant ansökan kännetecknas av:

- att den har **en systemansats** enligt den systemkartläggning och de hävstänger som ligger till grund för den långsiktiga satsningen *Ett nytt recept för matsystemet*.
- att den finansierar **en avgränsad satsning** som skapar signifikant skillnad, och inte sådant som verksamheten ändå gör/planerar att göra.
- att den prototyp som utvecklas är av karaktären **nyskapande eller innovativ och har potential att skala och tas upp** av andra aktörer eller grupperingar.

Stöd kan ges på **upp till 300 000 kr** och bör genomföras **inom 10 månader** från projektstart. Projektet som ansökan avser kan komma att behöva stödjas med resurser från de som ingår i projektet, så kallad medfinansiering enligt

Datum
2023-06-29

statsstödsreglerna (tex genom arbetstid, pengar, utrustning som behövs för att genomföra projektet).

Ansök genom Vinnovas portal, på utlysningssidan, **senast den 31 oktober 2023, kl 14:00**

Följande datum gäller för utlysningen:

Observera att datumen är preliminära. För aktuella uppgifter se www.vinnova.se

Öppningsdatum: 30 juni

Sista ansökningsdag: 31 oktober kl 14:00

Senaste beslutsdatum: 16 november

Projektstart: 16 november

Startrappport skickas in senast: 23 november

Kontaktpersoner:

Jesper Orhammar, utlysningsansvarig, 08-473 31 53, jesper.orhammar@vinnova.se

Therese Porsklint, Administrativa frågor, 08-473 3028, therese.porsklint@vinnova.se

IT-support, frågor om Intressentportalen, 08-473 3299, helpdesk@vinnova.se

Aktuell information om utlysningen och länk till Vinnovas Intressentportal finns på www.vinnova.se.

2 Vad vill vi åstadkomma med finansieringen?

En mer hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion är en förutsättning för att nå målen i Agenda 2030, Parisavtalet och de svenska miljökvalitets- och folkhälsomålen. Matproduktion och konsumtion står för 25 procent av de globala växthusgasutsläppen. Dessutom är dagens matvanor en av de största riskfaktorerna för ohälsa och tidig död i Sverige. Samtidigt är förnyelsekraften inom livsmedelssektorn låg.

Ett nytt recept för matsystemet är Vinnovas långsiktiga satsning inom matområdet för att möta de system- och policyutmaningar som hindrar innovation, konkurrenskraft och övergången till ett hållbart matsystem¹. Många aktörer är överens om att det svenska matsystemet behöver höja sin förmåga till innovation, att systemet är splittrat och behöver koordinering och gemensamma mål samt att det finns policyutmaningar som behöver adresseras.

¹ Vinnovas satsning utgår från följande definition för ett hållbart matsystem:

”Ett hållbart matsystem är ett matsystem som levererar säker och näringsrik mat för alla på ett sådant sätt att de ekonomiska, sociala och miljömässiga grunderna för att skapa säker och näringsrik mat för framtida generationer inte äventyras.”

I den pågående insatsen *Ett nytt recept för matsystemet - Mobilisering* (även kallad lärinsatsen) ser vi att det kommer att genereras värdefulla förslag till prototyper som går att testa. Denna satsning på prototyper är ett sätt att kunna ta insikter, idéer och samarbeten från insatsen vidare till ”verkstad”, vid sidan av den pågående satsningen *Uppbyggnad av innovationsplattformar för ett hållbart matsystem*. En framgångsrik prototyp kan komma att forma innovationsprojekt under en framtida innovationsplattform.

Syftet med satsningen

Syftet är att underlätta förändring, vägleda och skapa engagemang genom att tidigt testa och experimentera med nya lösningar på identifierade utmaningar och hävstänger. Det handlar om att kunna kraftsamla flera aktörer och hitta framkomliga vägar. Genom att prototypa tydliggörs möjligheter och risker, det går lättare att förstå vad som kan fungera och det går att visa på potentiell effekt. På så sätt underlättas beslut. Kort och gott ska man bana vägen för att skala upp till större initiativ med större systempåverkan.

Med satsningen vill vi öppna upp för **prototypprojekt** som kan visa på lösningar och i förlängningen bidra till systemförändring. En sådan systemförändring innebär en omställning hos till exempel producenter, förädlingsled, distributörer, handel, policyaktörer och konsumenter. Prototyperna ska göras med en systemansats för flera målgrupper, tillsammans med flera aktörer och adressera flera av de delar som utgör matsystemet. Prototyperna ska koppla till tidigare framtagen systemanalys (systemkarta, aktörskarta, hävstänger mm).

Vägen dit, dvs planen mot att ha påverkan, behöver tydliggöras i ansökan. Att de aktiviteter som planeras är motiverade och lämpade för att driva den tilltänkta förändringen.

Förväntat resultat

Förväntan är att finansierade projekt kommer att praktiskt testa och utveckla lösningar och kunna visa på hinder och möjligheter, och mobilisera mer resurser och aktivitet för att bidra till att ställa om matsystemet mot att bli mer hållbart och hälsosamt. En framgångsrik prototyp kan komma att forma innovationsprojekt under en framtida innovationsplattform.

De projekt som finansieras förväntas resultera i att lösningar har testats och utvärderats för att enkelt kunna ta nästa steg. Vad som är nästa steg och vad som behöver finnas på plats för att kunna ta det steget behöver tydliggöras i ansökan. Det kan exempelvis vara:

- att man som resultat skulle kunna se att andra aktörer eller grupperingar vill implementera lösningen i sin verksamhet. De behöver då genom projektet förstå vilka steg som behöver tas, vilka resurser som krävs för att göra det och värdet av de positiva effekter som kan uppnås.

Prototypen ska inte vara en skrivbordsprodukt. Projektet behöver innehålla konkreta, praktiska tester. Det behöver utgå ifrån dokumenterad kunskap och arbetet måste följas upp systematiskt, men fokus är inte att skapa fler dokument.

Projekten kommer också att utvärderas baserat på det engagemang som finns från olika aktörer att satsa inom projektets berörda område.

Om prototyper

En prototyp är en förlaga eller tidig modell som tas fram för att testa ett koncept eller en process. Den kan ta en idé framåt genom att skapa konkreta men förenklade versioner av ett komplext system utifrån olika aspekter – som tekniska, kulturella, regulatoriska etc. Man skulle schematiskt kunna beskriva prototyper i två varianter.

En *framtidssprototyp* kan kännetecknas av att den:

- har en längre tidshorisont
- utforskar okänd mark
- inte tar hänsyn till hur systemet fungerar idag
- kan leda till experimentell och radikal innovation

En *nutidssprototyp* kan kännetecknas av att den:

- utforskar för att sätta en idé till verket
- utforskar inom kända gränser
- ofta kan leda till inkrementell innovation

En prototyp kan vara en fysisk produkt, en digital tjänst, ett möte, ett fysiskt rum, ett verktyg, en process, ett rollspel eller något liknande. Den kan vara gjord av enkla material, tex kartong, trä, lego. Prototypen kan också vara en hemsida, ett tryckt häfte, en bok, en teknisk pryl, eller något helt annat.

Prototypen ger snabbt insikter och hjälper till i diskussioner och beslutsfattande, samtidigt som den ger engagemang. När man skapar något, oavsett hur förenklad versionen än är, så kommer föreställningar fram som bidrar med insikter. Prototypen justeras och ändras kontinuerligt utifrån återkoppling från användaren.

Genom att prototypa tydliggörs möjligheter och risker, det går lättare att förstå vad som kan fungera och det går att visa på potentiell effekt. Prototypens roll är att möjliggöra lärande från dessa misstag och brister, innan man bestämmer sig för ett mer genomarbetat förslag.

Om prototypen lyckas kommer den kunskap som genereras hjälpa till att forma den verkliga versionen snabbare. Prototypen hjälper också till att klargöra frågan man adresserar med missionerna, vilket möjliggör att man ständigt kan omforma missionen, baserat på feedback och insikter från verkligheten.

Prototyperna i denna satsning utgår från de centrala utmaningar, så kallade **hävstänger**, som identifierats i mobiliserings- och lärinsatsen. Även hävstänger som identifierats i andra sammanhang än mobiliserings- och lärinsatsen skulle kunna utgöra basen för ett prototypprojekt.

Om systemanalys och hävstänger

Den här utlysningen bygger vidare på tidigare insatser. Inför skapandet av den långsiktiga satsningen *Ett nytt recept för matsystemet* gjordes år 2022 en omfattande **system- och aktörskartläggning**, som identifierade fem centrala teman som är viktiga för att nå ett hållbart matsystem i linje med Agenda 2030. Genom att adressera dessa teman kan flera andra delar av systemet förändras samtidigt.

Den pågående satsningen *Ett nytt recept för matsystemet - Mobilisering* (2023) involverar en rad aktörer från olika delar av matsystemet inom ramen för dessa fem centrala teman:

Proteinskiftet, Food tech för framtidens mat, Preventiv hälsa genom mat, Hållbara matvanor hos unga, samt Regenerativ, resilient och naturpositiv matproduktion.

Dessa teman anses viktiga för att möjliggöra en transformation för hållbarhet inom matsystemet och är i fokus även för den här utlysningen.

Hävstångspunkter (akupunkturpunkter) är delar i systemet som har stor påverkan på dess hållbara utveckling. Om man gör en förändring i just en sådan punkt så kan det komma att ge positiva effekter i andra delar av eller hela systemet. Till varje hävstång kopplas ett antal **nyckelutkomster** som kan förväntas att nås via påverkan av hävstången. Varje hävstång påverkas också av **styrmedel** som utgörs av lagar och regler, policys, strategiska dokument etc.

3 Vem riktar sig utlysningen till?

Utlisningen riktar sig till de aktörer som deltar i den pågående mobiliserings- och lärinsatsen. Det är önskvärt att flera aktörer ingår i en ansökan för att kunna testa bättre. Det är fördelaktigt att ha en diversitet av sökande, dvs mer än ett sektorsperspektiv (företag, forskningsorganisationer, regioner, myndigheter och/eller idéburna organisationer)

Det är viktigt att det team som formas för arbetet med en prototyp besitter den kompetens som krävs för att kunna testa prototypen, eller att en plan finns för hur sådan kompetens ska inhämtas.

Deltagande aktörer i lärinsatsen kan även söka i samverkansprojekt med externa parter.

Alla sökande parter måste vara svenska juridiska personer, och med sådana likställs utländska juridiska personer med filial eller driftställe i Sverige².

Vinnova bidrar till att nå målen i Agenda 2030

Jämställdhet är en förutsättning för hållbar tillväxt och återfinns i Agenda 2030, som ett mål i sig men även som ett perspektiv som skall genomsyra arbetet med alla mål. Utlysningen ska därför bidra till en jämställd samhällsutveckling kopplat till två huvudsakliga perspektiv.

En aspekt handlar om att både kvinnor och män på ett jämställt sätt tar del av bidraget, deltar i och har inflytande över projektet. En annan viktig aspekt handlar om att analysera och ta ställning till om det finns jämställdhetsaspekter (kön och/eller genus) som är relevanta inom lösningens problemområde och nyttiggörande.³

4 Vad finansierar vi?

4.1 Aktiviteter det går att söka finansiering för

Följande typer av projekt finansierar vi i denna utlysning:

- Projekt som tar fram *prototyper*. Syfte att undersöka en lösningsidé genom att göra. Fokus är förståelse och engagemang.

Exempel på inslag som kan finansieras:

- Annan part, dvs för att få till ett samarbete med andra aktörer (näringsliv, civilsamhällesorganisationer, akademi, offentlig sektor).
- För att täcka kostnader av experimentell karaktär som en deltagande aktör annars inte kan motivera (risk).
- Stöd för systematisk utvärdering, testning eller för annan kompetens som aktörskonstellationen inte själv besitter.

4.2 Stödberättigande kostnader och stödgrunder

Vår finansiering sker genom bidrag. Bidrag till organisationer som bedriver ekonomisk verksamhet omfattas av regler om statligt stöd.⁴

² ”En organisation, som bland annat kan sluta avtal, äga egendom, ha fordringar eller skulder och vara part i domstol. Till exempel ett aktiebolag, ett handelsbolag, en förening, en stiftelse, ett dödsbo, ett konkursbo eller en kommun.” [Vad är en juridisk person? - Sveriges Domstolar](#)

³ Läs mer om vad vårt arbete för jämställd innovation innebär för dig som söker bidrag från oss: <https://www.vinnova.se/m/jamstalld-innovation/>

⁴ Läs mer om statligt stöd på vår webbplats: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/statligt-stod/>. Där hittar du även våra allmänna villkor för bidrag och Anvisning till stödberättigande kostnader: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/allmanna-villkor/>

Reglerna styr bland annat vilka typer av kostnader och hur stor andel av dem som får täckas genom bidrag.

Se även [Tabeller över stödnivåer för statligt stöd](#) och [Anvisning till stödberättigande kostnader](#).

Bidrag kan beviljas enligt *experimentell utveckling* med stöd av 9 § förordning (2015:208) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation, dvs. som stöd till forsknings- och utvecklingsprojekt enligt artikel 25 i [kommissionens förordning \(EU\) nr 651/2014](#).

Bidrag kan också beviljas med stöd av 2 § andra punkten förordning (2015:208) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation, dvs. som *stöd av mindre betydelse* enligt förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på [stöd av mindre betydelse](#). Innan ni beviljas bidrag enligt denna förordning måste ni lämna in ett intyg om [stöd av mindre betydelse](#).

Organisationer som bedriver *icke-ekonomisk verksamhet* kan beviljas bidrag som inte utgör statsstöd när de deltar i sin icke-ekonomiska verksamhet.

5 Hur stort bidrag ger vi?

Projekten kan söka högst 300 000 kronor i bidrag från Vinnova.

Vinnova kan enligt statsstödsreglerna finansiera en projektpart med *ekonomisk verksamhet* med upp till 60% av stödberättigande kostnader för demonstrationsprojekt och innovationsprojekt (statligt stöd för insatstyp *Experimentell utveckling*).

Bidrag till parter med ekonomisk verksamhet kan också beviljas med upp till 100% som *stöd av mindre betydelse* och enligt 2 § andra punkten förordning (2015:208) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation.

Organisationer som bedriver *icke-ekonomisk verksamhet* kan beviljas bidrag som inte utgör statsstöd med upp till 100% när de deltar med sin icke-ekonomiska verksamhet.

Se kapitel 4 vad som räknas som stödberättigande kostnader. Se avsnitt 8.2 med hänvisningar och länkar om statligt stöd, samt se [Tabell över stödnivåer för statligt stöd](#).

6 Förutsättningar för att vi ska bedöma ansökan

- För att kunna söka i denna insats ska minst en projektpart ha beviljats deltagande i utlysningen dnr 2022-02596 *Ett nytt recept för matsystemet – gemensam ansökan för mobilisering* (även kallad lärinsatsen).
- Ansökan ska utformas enligt anvisningarna i avsnitt 9.1.
- Alla sökande parter måste vara svenska juridiska personer, och med sådana likställs utländska juridiska personer med filial eller driftställe i Sverige. Enskild firma är inte juridisk person.
- Ansökan är skriven på engelska eller svenska.

7 Bedömning av inkomna ansökningar

7.1 Vad bedömer vi?

Bedömningen av ansökan sker utifrån hur väl ansökan uppfyller utlysningens syfte (se avsnitt 2 Vad vill vi åstadkomma med finansieringen) genom kriterierna potential, aktörer och genomförande.

En relevant ansökan kännetecknas av:

- att den har **en systemansats** enligt den systemkartläggning och de hävstänger som ligger till grund för den långsiktiga satsningen *Ett nytt recept för matsystemet*.
- att den finansierar **en avgränsad satsning** som skapar signifikant skillnad, och inte sådant som verksamheten ändå gör/planerar att göra.
- att den prototyp som utvecklas är av karaktären **nyskapande eller innovativ och har potential att skala och tas upp** av andra aktörer eller grupperingar.

Målet är att bidra till systemförändring. Sökande behöver övertygande beskriva hur de insatser som planeras hänger ihop och på vilket sätt de kan skapa effekt och leda till systemförändring. Är det sannolikt att projektet kommer leda till fler som vill satsa mer?

Potential

- Att projektet bidrar till ett mer hållbart matsystem.
- Att projektet utgår ifrån centrala utmaningar, så kallade hävstänger, som identifierats i mobiliserings- och lärinsatsen eller i andra relevanta sammanhang.
- Att projektet skapar engagemang och leda till ökade satsningar från fler aktörer, dvs att projektet resulterar i att skapa faktisk handling vidare.
- Att projektet är nyskapande, dvs bryter ny mark eller kompletterar i förhållande till andra initiativ som försöker åstadkomma liknande effekter som projektets ambition.

Aktörer

- Projektkonstellationens kompetens, trovärdighet och förmåga att genomföra projektet.
- Projektkonstellationens externa tillgång till relevant kompetens, t ex för systematisk utvärdering, genomförande av test, eller annan kompetens som aktörskonstellationen inte själv besitter.
- Projektets strategi för att engagera relevanta målgrupper.
- Grad av engagemang hos projektets parter, med balans i fördelning av ansvar och insatser mellan projektparter.
- Hur väl teamet är sammansatt med avseende på könsfördelning, samt fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män.

Genomförbarhet

- Trovärdighet i hur det föreslagna projektet kommer att organiseras och ledas.
- Hur väl projektet har utformats för att nå sina resultatmål utifrån en genomförande- och tidsplan.
- Hur väl jämställdhets- och jämlikhetsaspekter integrerats i projektplanen.

7.2 Hur bedömer vi?

Ansökningar som uppfyller de formella kraven bedöms av Vinnova.

Vinnova avser att finansiera en diversifierad portfölj med en balans av aktörer, områden och inriktningar.

8 Beslut och villkor

8.1 Om våra beslut

Hur mycket varje part i projektet beviljas i bidrag framgår av beslutet. Stödgrunden framgår av beslutet och styr även vilka kostnader som är Stödberättigande.

Vårt beslut om att bevilja eller avslå en ansökan kan inte överklagas.

8.2 Villkor för beviljade bidrag

För beviljade bidrag gäller våra allmänna villkor för bidrag.⁵ Villkoren innehåller bland annat regler om projektavtal, förutsättningar för utbetalning, uppföljning, rapportering och nyttiggörande av resultat. Vetenskaplig publicering ska ske med öppen tillgång i enlighet med Vinnovas anvisning.

Kompletterande särskilda villkor kan beslutas för enskilda projekt.

⁵ Aktuella villkor hittar du på vår webbplats, tillsammans med hjälp för att förstå och uppfylla villkoren: <https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/allmanna-villkor/>

Om ni inte följer våra villkor kan ni bli återbetalningsskyldiga. Det gäller också om ni beviljats bidrag felaktigt eller med för högt belopp.

9 Så här ansöker ni

9.1 Ansökan

För att söka bidrag fyller ni i ett webbaserat formulär på Vinnovas Intressentportal, som nås via www.vinnova.se. Där laddar ni även upp följande bilagor⁶:

Obligatorisk bilaga:

- Projektbeskrivning, på maximalt 10 A4-sidor med 12 punkters text.
- Meritförteckning (CV), på maximalt 5 A4-sidor för hela ansökan.
- Intyg om stöd av mindre betydelse (de minimis) för de organisationer som avser att söka sådant stöd.

Bilagorna ska vara i PDF-format.

9.2 Viktigt att veta

Tänk på att det tar tid att göra en ansökan. Ni kan börja fylla i uppgifter, spara och fortsätta vid ett senare tillfälle. När ansökan är färdig markerar ni den som klar. Ni kan när som helt låsa upp ansökan och göra ändringar, ända fram till sista ansökningsdag.

Klarmarkera ansökan i god tid innan utlysningen stänger.

När utlysningen stängt och ansökan registrerats hos Vinnova kommer en bekräftelse skickas ut per e-post till dig som står för användarkontot, projektledare och firmatecknare/prefekt. Det kan ta några timmar innan du får e-posten.

Om du inte har fått en bekräftelse via e-post inom 24 timmar efter att utlysningen stängt ber vi dig höra av dig.

När ansökningstiden har gått ut kan komplettering av ansökan endast ske på begäran från oss.

⁶ Mallar för bilagorna hittar du på vår webbplats: [Länk till ansökningsomgångssidan]